

Dagboek Albanië

Aflevering 22

30 juni - 3 juli 2010

*Alex Le Mat,
Woerden / Elbasan, juli 2010*

Woensdag 30 juni 2010

Daar gaan we dan voor reis nummer 22. Nederland is in WK- en vakantiestemming, dus het is rustig op de weg naar Schiphol. We lijden allemaal onder de kredietcrisis, dus de vliegtuigen zitten tot de nok toe vol en de rijen voor de incheckbalies zijn net zo lang als altijd. Maar met online inchecken win je toch heel wat tijd. Bagage droppen, een tientallen meters lange rij voor de douane overleven en binnen een half uur kun je taxfree winkelen tegen exorbitante bedragen. In Nederland zijn we op weg naar een hittegolf. Alle hittealarmen staan aan, want het wordt meer dan 30 graden. In Budapest en Tirana is het zeker zo warm, maar daar is het de normaalste zaak van de wereld.

Stipt op tijd arriveer ik op Tirana Airport, in de volksmond nog altijd Rinas geheten, maar officieel omgedoopt to Aeroport Nënë Tereze. De kofferbanden lopen, maar de schermen werken niet. Dat kan hier als ze zo'n jaar of twee oud zijn. Dan maar drie loopbanden in de gaten houden tot ik mijn koffer zie binnenrollen.

Al ver voor de uitgang word ik belaagd door taxichauffeurs, die allemaal de beste wagen en de laagste prijs hebben. Mijn standaard reactie is no, no, no of in het Albanees jo, jo, jo. Na zo'n twintig aanvallen is dat mijn reactie op de automatische piloot. Zodat ik het aanbod van Endri ook bijna afwijs, tot hij zijn pet afzet en ik hem herken in het felle tegenlicht. Meteen gaan we de auto in met de airco aan d.w.z. met het raam open. Op weg naar de frisse lucht boven op de Kraba pas. Heerlijk om daar adem te halen en de eerste, oersterke Albanese koffie te drinken.

Als we Elbasan binnen rijden, kom ik weer een beetje thuis. Zo vertrouwd is het. Leuk om te zien dat het aanzicht van de stad weer wat is opgeknapt: boompje en fonteintje hier, perkje daar, bomen gekapt, nieuwe bomen en struiken geplant en de gereconstrueerde "boulevard" is klaar. Uiteindelijk toch maar niet helmaal autovrij, want dat plan leverde te veel bezwaren op van snelle jongens in stinkende diesels.

Hotel Real Scampis is de eindbestemming en daar word ik als een oude bekende ontvangen. Even tijd om koffers uit te pakken en me wat op te frissen tot ik met Eda aan de eerste sessie van deze paar dagen begin.

Als ik haar hartelijk begroet, zie ik de invloed van vijf maanden zwangerschap op haar tengere figuurtje. Hopelijk houdt ze het deze lange, warme dagen vol.

We nemen de onderwerpen voor de komende dagen door en maken een inschatting van het haalbare en onhaalbare. Op het terras van Real Scampis kunnen we niet terecht. In het - overigens aardige - amfiteater is een luidruchtig feestprogramma aan de gang, waardoor je elkaar onmogelijk kunt verstaan. Over de nieuwe boulevard lopen we dan maar naar Brothers om daar een nostalgische pizza te eten. Deze smaakte trouwens net zo als een jaar of tien geleden, toen deze pizza onderdeel was van de vaste aankomstceremonie.

Eigenlijk passen alle conclusies in hetzelfde beeld. Europa ziet Albanië niet meer als een ontwikkelingsland, waardoor alle financieringsbronnen van de afgelopen jaren opgedroogd zijn. Albanië heet nu een toetredingsland van de EU te zijn. Maar de enigen die daar echt in geloven zijn de Albanese regeringsfunctionarissen met hun bevriende verwanten en een aantal Europese bobo's. Cliëntelisme, centralisme en corruptie tieren welig, als nooit tevoren en de EU-fondsen lijken daar nog eens behoorlijk aan mee te helpen. Goed bestuur is nog ver, heel ver weg, ondanks de goede bedoelingen en het idealisme van sommigen. Om het nog maar niet te hebben over de strijd tegen corruptie!

Twee min of meer schrijnende voorbeelden waarmee ik rechtstreeks te maken heb:

- Om de uitgave van (dure) schoolboeken van buitenlandse schrijvers mogelijk te maken stelt de Minister geld beschikbaar. Voor de 'toelating' van deze boeken heeft hij een adviseur benoemd, in de persoon van de ons nog bekende Bardhyl Musai. En toevallig wordt de ministeriële toetsing vooral verleend voor boeken die gedrukt en uitgegeven worden door de uitgeverij waar een zekere Bardhyl Musai de directie voert
- Voor de Onufrischool en de andere Art schools dreigt zwaar weer. Voor deze scholen heeft het ministerie geen plaats gevonden in het "systeem" wat betekent dat ze alles wat aanvullend is op het reguliere programma (de Matura) maar zelf bij elkaar moeten ritselen zonder dat er geld voor is. Tot kort geleden waren gebouwen en materiaalvoorziening verantwoordelijkheid van de lokale overheid, maar de materiaalvoorziening is gerescentraliseerd, waarmee de budgetten zijn teruggebracht tot vrijwel nul. Zelfs voor de aanschaf van krijtjes moet een verzoek aan de ambtenaren van het ministerie geschreven worden. Waar het stadsbestuur van Elbasan moedige pogingen deed om nog iets van deze school overeind te houden, zijn dat soort acties nu wettelijk verboden. Realisatie van een plan voor een private opzet van de art education is nu wel heel ver weg

Donderdag 1 juli 2010

Het lawaaierige feestje stoorde me niet in een voortreffelijke nachtrust. Op tijd opstaan was geen probleem. De zon kondigde al vroeg aan dat het een warme en enigszins benauwde dag zou worden.

Op mijn gemakje loop ik naar het kantoor van ECE, naast de Luigj Gurakuqischool. Een school die volgende seizoen vermoedelijk een eind moet maken aan haar meer dan honderdjarige traditie als pedagogical school (een soort 'kweekschool'). De regering heeft immers besloten dat op primary schools alleen nog maar les gegeven mag worden door onderwijzers die universitair geschoold zijn, dus het toekomstperspectief voor leerlingen van deze school is nihil.

Hoofdonderwerp van de gesprek zal de toekomst van ECE zijn. Nog sterker. De vraag of ECE wel kan blijven bestaan.

Tekenend voor dit land is de eerste, actuele kwestie die aan de orde komt. Het betreft een recente ervaring met het lokale belastingkantoor dat over de VAT gaat. Stefan kreeg twee heren op bezoek om de administratie te inspecteren. ECE had immers € 8.000 teruggave te goed. De administratie was prima in orde, daar mocht Stefan trots op zijn. Maar die € 8.000 gaat de fiscus echt niet teruggeven. Als Stefan er op aan gaat dringen, zouden er wel eens "vervelende dingen" kunnen gebeuren. Maar de inspecteurs zijn graag bereid om een richtlijn te geven hoe je het bedrag 'officieel' in de boekhouding kunt wegwerken. Dit blijkt praktijk van alledag te zijn, ook in de richting van bedrijven. De agressiviteit van de benadering hangt wel af van de politieke kleur van de bedrijfsleiding. Ben je actief binnen de goede partij (i.c. de huidige regeringspartij), dan is er trouwens wel wat te regelen.

Het verhaal van ECE is snel duidelijk. Nederlands geld komt er niet meer, verwerven van eigen inkomsten is vrijwel onmogelijk vanwege een waslijst van verboden en restrictieve verplichtingen die gelden voor NGO's. Resteren de mogelijkheden van het eigen onderwijsministerie of die van EU-fondsen. De eerste mogelijkheid is overigens erg klein. Het ministerie houdt het liefst alle onderwijszaken in eigen hand en bekijkt NGO's met argusogen, omdat ze als een bedreiging gezien worden. EU-fondsen bieden wel kansen, maar vooralsnog op kleine schaal. Op deze manier haalt ECE nooit de twee tot drie ton per jaar binnen die nodig zijn om voort te bestaan. Toch moet maar een poging gewaagd worden om aan IPA-geld (Instrument for Pre-Accession Assistance) te komen. Een projectvoorstel voor ICT-training en curriculumontwikkeling moet daartoe vóór 19 juli de deur uit. Na mijn bezoek starten de voorbereidingen. Met Nederlandse ogen bezien is dat wel erg laat, maar hier is dat normaal. Er zijn immers nog meer dan veertien dagen om samen met een nog te selecteren Macedonische partner een projectplan te schrijven. *(Op de dag van de deadline kreeg ik een berichtje dat alles op tijd klaar was. De spullen waren op de sluitingsdag ingeleverd bij het agentschap van de EU.)*

Tussen een aantal Nederlandse partners / relaties en ECE was de afgelopen jaren een serie misverstanden gerezen, die het nodig maakten een compleet inzicht in de situatie te krijgen. Met name voor deze relaties volgt hier het relaas.

In feite gaat het over drie verschillende zaken, die bij betrokkenen steeds meer door elkaar zijn gaan lopen:

1. Door één van de docenten van het ROC Eindhoven is een leergang "embedded software" gemaakt. De kosten van layout en vormgeving vielen onverwacht hoger uit dan voorzien. ECE had destijds toegezegd dat het deze kosten voor zijn rekening neemt. Toch is het drukproces lang stil blijven liggen, ook al schijnt het onlangs weer op gang gekomen te zijn.
2. In het kader van een geslaagd ECE-project ter verbetering van het onderwijs in autotechniek heeft Huub Vaessen een voortreffelijk, maar ook uitgebreid boekwerk over 'cartechnics' geschreven. ECE heeft, zonder dat er budgetten voor gereserveerd waren, duizenden euro's uitgegeven aan vertaling, layout en vormgeving en reiskosten Nederland-Albanië. Het auteursrecht is nog niet geregeld. Nu is er geen uitgever te vinden die het vuistdikke boek op de markt wil brengen, gewoon omdat de productiekosten in geen verhouding tot de verwachte afname staan. Medewerking van het ministerie is nauwelijks te verwachten, ook al doet ECE daar verwoede pogingen toe. De kans is groot dat alle partijen straks tot de conclusie moeten komen dat er een prachtig product ligt waarmee je in dit land niets kunt.
3. Jaren geleden maakte een andere Nederlandse trainer een leerboek over de programmertaal Delphi. Door allerlei verwickelingen inzake de Albanese manier van planning en organisatie, bij voorkeur zonder vooraf gemaakte afspraken, kwam de voltooiing pas kort geleden tot stand. Nu zou het op de markt gebracht moeten worden, maar de inhoud is inmiddels zo verouderd, dat ECE zich afvraagt of dit nog wel zinvol is.....

Opnieuw blijkt hoe het produceren en uitgeven van schoolboeken een riskante bezigheid is. Alles loopt via tenders en dat is nu juist de meeste geliefde bron van inkomsten voor overheidsfunctionarissen die zich bezighouden met de vele mogelijkheden die dit systeem biedt in het belang van het onderwijs en / of zichzelf.

Welke toekomstkansen heeft ECE dan wel? Het eerste wat ik hoor is: meewerken aan de automatisering van scholen. Daaraan zou het ministerie prioriteit geven en dat biedt kansen. Dat positieve geluid hoor ik al vele jaren. Die prioriteit heeft in elk geval wel ergens toe geleid. Op bijna alle scholen waar ik kom staan inderdaad computers. Maar m.i. houdt het daar ook mee op. Bij de eerst navraag kom je er namelijk achter dat de meeste computers niet werken en als ze het wel doen, is er maar een enkeling die er gebruik van maakt. Het doet me denken aan het verhaal van de Onufrischool. Daar staat al vijf jaar een lokaal vol voor het nieuwe curriculum graphic design. Alleen, ze zijn nog nooit gebruikt. Er is geen software, er is geen leraar en er is geen leergang.....

Ooit was het plan dat ECE zich zou gaan begeven op de markt van printing, editing en publishing. De kansen zijn er, want er is nauwelijks concurrentie in Elbasan. Er zijn enkele sterk verouderde bedrijfjes, er is nauwelijks kennis en de vraag naar goede producten groeit, doordat steeds meer internationale bedrijven zich hier vestigen. Ik krijg meteen weerwoord over alle problemen en risico's die dat met zich meebrengt. Voor mij is dit een bruggetje naar het gespreksonderwerp van morgen.

's Avonds vergrijpen we ons aan een veel te uitgebreid diner bij het redelijk luxueuze restaurant "Felin", met Astrit Lopari als gast. Zijn monologen gaan deze keer nauwelijks over de problemen van het kunstonderwijs, natuurlijk wel over de prachtige ervaringen in Oostenrijk. Hij oreert vervolgens uitgebreid over de toetreding tot de EU en hoe de Europese regeringen en banken al die fouten niet gemaakt zouden hebben als Albanië al lid was. Zo word je in elk geval niet geconfronteerd met de tragiek van deze man. Hij is zo trots op het verleden van zijn land en zijn school. Zeven dagen per week staat hij 24 uur klaar voor zijn school. Met de ongecontroleerde intrude van "de markt" in dit land en de desinteresse van de overheid voor ooit bloeiende culturele voorzieningen, valt straks misschien alles uit zijn handen. Logisch dat zijn gezondheid inmiddels te wensen overlaat. Zijn suikerziekte gaat nu samen met hoge bloeddruk en andere stressverschijnselen.

Vrijdag 2 juli 2010

Zoals gebruikelijk, zijn de meeste afspraken gepland op de laatste dag van mijn bezoek.

We beginnen op het kantoor van ECE om het financiële toekomstperspectief van deze club in kaart te brengen. Dat was immers de reden waarom het bestuur mij verzocht deze reis te maken. Het ziet er niet goed uit. Voor de komende anderhalf jaar zijn er middelen om lopende projecten af te ronden. Geluk bij een ongeluk zullen we maar zeggen. Het laatste budget van ICCO kwam immers bijna een jaar te laat beschikbaar, waardoor ze wat langer vooruit kunnen dan gedacht. Maar dan is het Nederlandse geld definitief op. Onze regering en haar EU-partners zijn het samen met de Albanese collega's er over eens dat Albanië rijp is om toetredingsland van de EU te worden. Dat velen in dit land er, net als de meeste buitenlandse regelmatige bezoekers, er anders over denken, doet er niet toe. "Uitfaseren" heet het stoppen met de lopende projecten. Het geld van ICCO was het laatste voor de grotere projecten van ECE. Hetzelfde geldt voor Impulsis, waardoor het succesvolle project huiswerkklassen ook afgerond moet worden. Gelukkig heeft deze club het, samen met de Nederlandse sponsors mogelijk gemaakt de uitlooptijd zo te regelen dat alle kinderen die in het project opgenomen zijn, ondersteund kunnen blijven tot het moment dat ze hun school afgerond hebben. We stellen vast dat ECE jaarlijks voor twee- tot driehonderdduizend euro projecten moet uitvoeren om op de huidige voet (i.c. met de huidige personeelsformatie) verder te kunnen. Als je weet dat IPA-projecten maximaal € 50.000 per jaar opleveren en er vooralsnog geen andere projecten in aanbesteding zijn, wordt dat een onmogelijk opgave. Ik refereer aan wat Ad Voets zo'n 15 jaar geleden dagelijks verkondigde: 'zorg dat je genoeg eigen inkomsten weet te verwerven om voort te bestaan, want de Nederlandse steun houdt ooit op'. Nou, dat is dus niet gelukt. Ter verdediging moet ik wel zeggen dat het Albanese regeringsbeleid het een NGO ook feitelijk onmogelijk maakt om voldoende inkomsten te verwerven. De enige mogelijkheid, die overblijft, is het oprichten van een meer commerciële zusterorganisatie. In Albanië kan dat misschien als social of educational enterprise. Met name de cursussen en trainingen kunnen namelijk best wel wat meer geld opleveren, maar met een status als NGO mag je geen marktconforme tarieven vragen. Ik adviseer dan ook met klem om die richting op te gaan. Allerlei bezwaren en problemen gaan meteen over tafel, maar men ziet ook wel in dat dit de enige weg is.

We gaan even langs bij Mehmet Alicka, de in Elbasan werkzame vertegenwoordiger van het EU-agentschap. Hij verzamelt de aanvragen voor IPA-projecten. Ik krijg de indruk dat ECE weinig concurrerende aanvragen gaat krijgen, maar je weet nooit hoe hier de zaken lopen. De eerste 'call' is van een jaar geleden. Daaruit is nog geen enkele gegund. 'Aanlooppromen' wordt gezegd. Benieuwd wat dat betekent voor deze tweede ronde.

Tussendoor kunnen we ook voor het traditionele bezoekje even langs bij Quazim Sejдини, de burgemeester. Eerst geef ik hem nog wat herinneringsmateriaal over het bezoek aan het muziekfestival in Oostenrijk. Daarvoor had hij vorig jaar stevig de portemonnee getrokken. Zijn verhaal over de stand van het land maakt niet echt gelukkig. Hij vertelt dat hij (lid van de oppositionele PS) last heeft van ‘bepaalde omstandigheden’. Zo is hij er achter gekomen dat al zijn mobiele telefoongesprekken afgeluisterd worden en er in het gemeentehuis af luisterapparatuur was geplaatst. Ons gesprek is politiek niet gevoelig, dus het kan gewoon doorgaan.

Het was mijn plan bij hem te sonderen wat hij dacht over de kansen en bedreigingen voor het kunstonderwijs, i.c. de Onufrischool. Het werk van de Art Schools past in geen enkel kader (geen general education en geen pre-vocational education) en dreigt tussen wal en schip te vallen en te verdwijnen. Ik weet dat er een grote vraag naar muziekonderwijs op de vrije markt is. Vaak vormt dit een schnabbel voor de slecht betaalde, maar soms heel goede leraren van de school. Het idee dat mij niet loslaat: ‘waarom niet privaat en publiek met elkaar verenigen?’. Laat de school de vrije markt opgaan en laat deze met de daar te verwerven inkomsten het kunstonderwijs niet alleen in stand houden, maar ook verbeteren. Bovendien kost het de overheid geen cent. Bij Astrit kan ik met dit idee niet terecht, want in zijn traditionele opvatting moeten kunst en onderwijs gratis zijn voor iedereen. Voorzichtig probeer ik het idee te lanceren bij de burgemeester, maar al gauw merk ik dat bij hem de angst voor de almachtige centrale overheid te groot is om er zelfs maar hardop over te denken. Laat maar lopen dan, denk ik. Kans gemist.

Ook al was het niet het doel van mijn reis, aan het eind van de middag praten we toch nog even met Marsida Dylghery, de projectleider van de huiswerkklassen. Het is weer een vreugdevol moment van de trip om te horen wat er voor deze kinderen allemaal bereikt wordt met relatief weinig geld. Ik neem de voorlopige rapportage van het afgelopen seizoen door en dat ziet er goed uit. De training van de leerkrachten heeft er toe geleid dat er met de kinderen meer gedaan wordt dan alleen maar kennis er in pompen. Het resultaat van een serie gewone interviews was een verrassing voor de leerkrachten. Als je vraagt naar toekomstdromen van de kinderen, zijn ze gewend dat je als antwoord krijgt: rijk worden, grote auto enz. Maar deze kinderen gaven als antwoord: voor de toekomst wens ik een echte familie, een huis, dagelijks eten en vrijheid! Er is nog een lange weg te gaan Marsida kwam nog even terug op het verhaal van Qamil, een jongen van wie ze vorig jaar de indruk hadden dat hij een bril nodig had voor zijn slechte, rooddoorlopen ogen. Ze zagen deze als een handicap voor zijn bovengemiddelde leercapaciteiten. Maar wat bleek? Hij woont met een hele reeks broertjes en zusjes bij zijn gehandicapte oma en opa. Vader en moeder zijn ooit met de Noorderzon verwenen en niemand weet waar ze zijn. Overdag gaat hij naar school, direct daarna runt hij het huishouden, doet de boodschappen en verzorgt oma, opa en zijn broertjes en zusjes. Als iedereen in bed ligt, begint hij met zijn huiswerk, want hij wil echt investeren in zijn toekomst. Het kotje waarin ze wonen heeft natuurlijk geen elektriciteit, dus maakt hij zijn werk bij kaarslicht. Als hij diep in de nacht klaar is, gaat hij een paar uurtjes slapen tot hij ‘s morgens weer vroeg opstaat om voor iedereen te zorgen voordat hij naar school vertrekt. Rode ogen en slecht zicht verzekerd Gelukkig kan ik ze het besluit van onze Stichting Skampa overbrengen dat we voor een nader te omschrijven doel eenmalig nog wat extra middelen beschikbaar kunnen stellen voor dit project. En als ik het tijdig weet, wil Impulsis misschien nog één keer ook wat doen. Wat wordt het dan ineens weer zakelijk als we besluiten met de afspraak dat ik volgend jaar juni weer kom om de eindrapportage in ontvangst te nemen.

Met Stefan gaan we op het terras de laatste cijfers doornemen. Opeens horen we een hard gejuich. Stefan staat midden in zijn zin op om er binnen achter te komen dat Nederland 2 -1 gemaakt heeft tegen Brazilië. Dat doet de Albanezen deugd, want ze zijn allemaal ‘supporter van Nederland’. Heel wat anders dan de Belgen met wie we een week later op ons vakantieadres de finale bekeken. Die ontpopten zich als echte Spanje-supporters, gewoon omdat Spanje de tegenstander van Nederland was.

We hebben vervolgens een korte meeting waarbij ook voorzitter Fiquerete en vice-voorzitter Natasha van ECE aanschuiven. Ik vind het mijn taak om hen formeel te informeren over het ongunstige toekomstperspectief van hun club. Beide dames hebben het druk, druk, druk. Om de vijf minuten nemen ze hun mobiele telefoon op en voeren ze ongetwijfeld belangrijke gesprekken, terwijl ik geacht word verder te praten. Ze hebben ‘zo weinig tijd’ en moesten eigenlijk al weg toen ze (veel te laat) arriveerden. Ik heb een ernstige boodschap en was wel verplicht deze op een Nederlandse, directe manier te brengen. Hier is dat niet gebruikelijk, maar nu was het onvermijdelijk. Pas als ik thuis ben, verneem ik van Eda dat de boodschap toch is overgekomen.

’s Avonds ontmoet ik eindelijk Tani. We eten bij San Marco en het bleek een goed plan om binnen te zitten. In de loop van de avond barst een gigantische stortbui los. Waarvan trouwens de volgende ochtend niets meer is te merken. Tani is toegetreden tot het bestuur van ECE en maakt zich ook zorgen over de gang van zaken, zonder dat hij er veel aan kan doen. Hij kan zich vinden in mijn ideeën en vraagt me een officieel advies voor het bestuur op schrift te stellen. Verder is hij natuurlijk nog altijd vol van zijn internetbusiness. Hij geeft wel de indruk

het wat rustiger aan te doen. Ik begrijp dat zijn gezondheid daar een tijdje geleden ook aanleiding toe gaf, maar nu is alles weer onder control.

Zaterdag 3 juli 2010

Vroeg in de ochtend is het al warm. Een mooi moment om afscheid te nemen op het terras van hotel Real Scampis. Alle medewerkers van ECE melden zich, zo ook Tani en Astrit. Dat uurtje leidt bij mij toch wel weer tot gemengde gevoelens. In zoveel jaren zijn deze mensen van 'zakelijke relaties' geworden tot je vrienden en je weet dat je de komende jaren op zakelijk gebied weinig meer voor ze kunt betekenen.

Naar het vliegveld rijden we via Durres, waar Endri en Marsida (wier relatie tot stand kwam toen ze beiden bij ECE kwamen te werken) een aardig vakantiehuisje hebben. Ten Zuiden van Durres wordt van alles uit de grond gestampt. Het resterende bos wordt rigoureuus gekapt en er worden best wel aardige appartementjes uit de grond gestampt. Westelijk van de weg zijn ze illegaal en oostelijk legaal. Aan beide kanten van de weg wordt wel evenveel gebouwd. Straks zal alles wat illegaal is heus wel gelegaliseerd worden. Hun appartementje is overigens legaal. Naar goed Albanees gebruik blijft het bouwafval overal liggen. Wat jammer dat het totale aanzicht daardoor chronisch zo geschaad wordt.

Vertrekken van het vliegveld is nog altijd net zo makkelijk en comfortabel als direct na het gereedkomen van de nieuwbouw. Duitse kwaliteit dus. In Budapest werd het even spannend. We kwamen erg laat aan, er stonden lange rijen voor de transfer, het is een ontzettend eind lopen van de ene naar de andere hal en de douanecontrole was zo tijdrovend als mogelijk. Uiteindelijk stond ik net op tijd in de bloedhete bus. Daar moesten we, met de deur dicht, nog een half uurtje wachten voordat we naar het vliegtuig reden. Buiten was het 32 graden en hoeveel warmer het binnen was, dat weet ik niet

Uiteindelijk kwam ik met een half uurtje vertraging in Amsterdam en begon de volgende fase van mijn zomervakantie.

EPILOOGJE

Hoe gaat het verder? Wordt de volgende aflevering (nummer 23) van dit dagboek de laatste? Ik weet het niet. Het kan zijn dat mijn bezoek van volgend jaar het laatste is, maar ik hoop, ook voor onze vrienden, dat er meer volgen.